

В. О. Бахмацька, В. М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ

Розглянуто сучасний стан та основні види активного туризму в Україні. Надано інформацію про федерації та асоціації спортивного туризму України. Головним завданням активного туризму є залучення громадян до здорового способу життя, корисного і раціонального використання вільного часу, забезпечення оптимального використання туристських ресурсів, турбота про особисту безпеку туристів.

Ключові слова: активний туризм, класифікація за видами, маршрут

The current state and main types of active tourism in Ukraine are considered. Information on federations and associations of sports tourism of Ukraine is provided. The main task of active tourism is to involve citizens in a healthy lifestyle, useful and rational use of free time, ensuring optimal use of tourist resources, care for the personal safety of tourists.

Keywords: active tourism, classification by types, route

Активний туризм із кожним роком набуває все більшої популярності. Життя сучасної людини постійно супроводжується впливами різноманітних потенційно шкідливих факторів. Негативне техногенне середовище впливає на здоров'я людини. Такі фактори, як забруднення атмосфери й води викидами промисловості та транспорту, вібрація і шум, шкідливі звички, нервові зриви сприяють погіршенню стану здоров'я та розвитку хвороб. Активний туризм – усі види туристських подорожей в різноманітному природному середовищу, які характеризуються активним способом пересування (пішим, велосипедним, лижним, кінним та водним з застосуванням малих плавзасобів) по маршруту, тобто з витратою відповідних фізичних зусиль туриста. В даний час до активних видів туризму

відносять пішохідний, лижний, водний, велосипедний, гірський, кінний, авто і мототуризм і спелеотуризм. Особливістю активного туризму є те, що досягнення спортивних результатів тут не є головною метою, і тому він може бути більш масовим, доступним для широких верств населення. Головним завданням активного туризму є привчання громадян до корисного і раціонального використання вільного часу, забезпечення оптимального використання туристських ресурсів, турбота про особисту безпеку туристів, захист їх прав, інтересів, майна [1].

Активний туризм в Україні розвивається як невід'ємна складова туристичної галузі і спрямований на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини шляхом залучення її до участі у спортивних походах різної складності та змаганнях з техніки спортивного туризму, самодіяльних туристичних подорожах, мандрівних туристичних подорожах активного туризму. Разом з тим, спортивний та самодіяльний активний туризм є невід'ємною складовою вітчизняної туристичної галузі, сприяє розвитку та поширенню активних форм відпочинку, а отже, має ще й рекреаційні, пізнавальні, виховні, економічні та інші функції. Розвиваючись на межі спорту та активного дозвілля в природному середовищі, активний туризм сприяє розвитку внутрішнього туризму шляхом пропаганди відносно дешевого і одночасно ефективного відпочинку, що в умовах невисоких матеріальних доходів значної частини населення країни надає йому соціально-пріоритетного значення для відповідних державних, громадських та комерційних організацій.

Активний туризм здійснює вплив на організм людини, а саме:

Вдосконалення фізичної підготовки, розвиток фізичних якостей; набуття практичних навичок подолання перешкод, оволодіння технікою пересування пішки, на лижах, їзди на велосипеді, греблі; відновлення сил, покращення та підтримка здоров'я, нервово розвантаження, адаптація до різних нестандартних умов; розширення кругозору, збагачення внутрішнього

світу людини, розвиток сміливості, впевненості, відповідальності та набуття досвіду участі в спортивних походах.

Фахівці зі спортивного-екологічного туризму в Україні запропонували його класифікацію за видами [2]:

1) пішохідний: один з найпоширеніших видів спортивного туризму, основною метою якого є подолання групою туристів маршруту по місцевості з місця відправлення до місця прибуття за вказаний проміжок часу. Пішохідний туризм сприяє фізичному і інтелектуальному розвитку людини, підтримці доброї фізичної форми за рахунок певного періоду перебування в природних умовах навколишнього середовища. Маршрут пішого туризму може містити в собі програму фізичної чи спортивно-оздоровчої підготовки, ознайомлення з історією і культурною спадщиною населення регіону;

2) гірськолижний: це і одноденні прогулянки по готових лижнях, і недільні переходи по засніжених цілинних лісах, скі-тури (позатрасове катання) на гірських схилах без підйомників і гірськолижних курортів, сноубординг, сендбординг, гелі-скіінг [3]. Нині найпопулярніші місцевості для розвитку гірськолижного туризму знаходяться в Карпатах: Буковель, Яблуниця, Славське, Драгобрат, Боржавські полонини, гори Красія, Вишків та ін.;

3) велосипедний: велотуризм як активний відпочинок полягає в проходженні на велосипеді маршрутів, що містять загальнотуристичні і специфічні для велотуризму об'єкти екскурсійного характеру. Складність таких походів може коливатися від простої до вкрай високої, маршрути прокладаються так, щоб використати переваги, які дає велосипед для швидкого пересування по маршруту. Головні відмінності таких велопоходів від спортивного велотуризму, орієнтованого на отримання спортивних розрядів і звань – відмова від навмисного ускладнення маршруту, поділу походів на категорії складності і суміщення спортивної складової походу з оглядом культурних та природних пам'яток. Серед видів активного

відпочинку, велосипедний туризм є лідером за швидкістю пересування і протяжністю маршрутів;

4)водний: один з різновидів туризму, в основі якого подолання маршруту водною поверхнею. Розрізняють декілька підвидів водного туризму: сплав по річках, рафтинг, вітрильний туризм, каякінг, каньйонінг (подолання каньйонів без допомоги плаваючих засобів), віндсерфінг, вейкбординг. Плавальні засоби для водного туризму: водні лижі, водна дошка, каяк, каное, катамаран, бублик, байдарка, рафт, пліт, човен;

5)спелеотуризм: зміст якого полягає в подорожах по природним підземним порожнинам (печерам) і подоланням у них різних перешкод (сифони, колодязі) з використанням різного спеціального спорядження (акваланги, карабіни, мотузки, гаки, індивідуальні страхувальні системи й ін.). Відкриття нових спелеотуристичних маршрутів сполучено з дослідженням печер – спелеологією. Цей вид туризму завоював симпатії багатьох аматорів підземних подорожей. Вони можуть милуватися казковими кам'яними квітками із кристалічних утворень, купатися в підземному озері, захоплюватися печерним чудом – сталактитами й сталагмітами.

Останнім часом в Україні спостерігається позитивна динаміка у сфері активного туризму, зокрема: з'являються спеціалізовані туроператори з активного туризму, відкриваються нові об'єкти активного відпочинку, з'являються пункти прокату та сервісу туристичного спорядження, розширюється спеціалізована база проживання. Здебільшого, активний туризм в Україні носить індивідуальний характер, розвиваючись в межах туристичних клубів або гуртків. Розвиваються нові напрямки активного туризму: екстремальний, пригодницький, наддалекі вітрильні та інші подорожі, проведення комбінованих за видами туризму (автомобільного, велосипедного, вітрильного, водного, гірського, мотоциклетного, пішохідного, спелеологічного тощо). Подорожі з використанням наявних природно-рекреаційних, історико-культурних та кадрових ресурсів країни не тільки створюють умови для залучення до активних занять туризмом

населення України, а й мають стимулюючий вплив на розвиток міжнародного та зарубіжного туризму, сприяють загальному розвитку туристичної галузі як високорентабельної галузі економіки України та її входженню до світового туристичного ринку.

Список використаних джерел:

1. Активний туризм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Геращенко Я. М., Товстоп'ятко Ф. Ф. Види спортивно-екологічного туризму. Вісник Запорізького національного університету. URL: <https://docviewer.yandex.ua/view/0>
3. Лижний туризм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Устименко Л. М. Основи туризмознавства: навчальний посібник. Альтерпрес, 2011. 345 с.